

MUSIC EDUCATION IN THE INFORMATION AGE

Ventsislav Petrov

College of Pedagogy – Pleven, University “St. Cyril and Methodius” Veliko Tarnovo, Bulgaria,
v.petrov@ts.uni-vt.bg

Abstract: The process of informatization of education is currently in a stage of intensive growth. With the general process of social informatization, new information technologies are increasingly applied in the educational process of teaching various subjects. Today's educational science is facing the phenomenon of digitalization of education, which can become the necessary motivation for modern students to engage in various educational activities. Hence, educational institutions are tasked with finding new teaching techniques to optimize the educational process.

The dynamic times in which we live and the ever more rapidly developing modern technologies are changing the directions of development in every sphere in society. The use of information technology is also having a huge impact on education in the 21st century.

With the speed at which information and communication technologies are developing, the education system is faced with an important task of educating today's young people to have critical thinking skills in a rapidly evolving information environment.

In this regard, the issue of the use and participation of modern information technology and its place in music education is of utmost importance. Forms of learning have changed irrevocably at all stages, from pre-school to higher education.

The technical means that are present in the everyday life of modern students lead to the introduction of new technologies in their music education. As for the information network and computer technologies currently used by young people, it is already difficult to cover all the issues that are addressed in a large number of developments.

The modern system of general secondary education, including all areas of study within it, is in any case designed to develop students' information processing skills. Of course, this issue is not only aimed at the ability of pupils and students, but also represents a general education and a general process of cultural globalization, which has become the mainstay of professional activities in the information society.

In this paper, the experiences and work in using modern technology in music education are discussed.

Keywords: music, music education, information age, information and communication technologies, information environment.

МУЗИКАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ В ИНФОРМАЦИОННАТА ЕПОХА

Венцислав Петров

Педагогически колеж – гр. Плевен, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий”, България,
v.petrov@ts.uni-vt.bg

Анотация: Процесът на информатизация на образованието в момента е в етап на интензивен растеж. С общия процес на социална информатизация новите информационни технологии все повече се прилагат в образователния процес на обучение по различни предмети. Днешната образователна наука е изправена пред феномена на дигитализацията на образованието, което може да се превърне в необходимата мотивация за съвременните ученици да се включат в различни образователни дейности. Следователно образователните институции имат за задача да намерят нови техники за преподаване, за да оптимизират образователния процес.

Динамичното време, в което живеем, и все по-бързо развиващите се съвременни технологии променят посоките в развитието на всяка една сфера в обществото. Използването на информационните технологии оказва огромно влияние и върху образованието през XXI век. Със скоростта, с която се развиват информационните и комуникационните технологии, системата на образование се намира пред важна задача - да образова съвременните млади хора, които да имат критичност на мисленето в бързо развиващата се информационна среда.

В тази връзка изключително важен е въпросът за употребата и участието на съвременните информационни технологии и тяхното място в музикалното образование. Формите на обучение са се променили безвъзвратно на всички етапи - от предучилищно до висшето образование. Техническите средства, които присъстват в ежедневието на съвременните ученици водят до внедряване на нови технологии в музикалното

им възпитание и образование. Що се отнася до информационната мрежа и компютърните технологии, използвани в момента от младите хора, вече е трудно да се обхванат всички въпроси, които се разглеждат в голям брой разработки.

Съвременната система за общо средно образование, включително всички учебни области в нея, във всеки случай е предназначена да развива уменията на учениците за обработка на информация. Разбира се, този въпрос не е насочен само за способността на учениците и студентите, но също така представлява общо образование и общ процес на културна глобализация, който се превърна в основна опора на професионалните дейности в условията на информационното общество.

В настоящата статия се разглеждат опитът и работата при използването на съвременните технологии в музикалното образование.

Ключови думи: музика, музикално образование, информационна епоха, информационни и комуникационни технологии, информационна среда.

1. УВОД

През последните десетилетия на миналия век и първите години на този век наблюдаваме как информационните и комуникационните технологии (ИКТ) промениха нашето общество. Образованието, като част от обществото, в което живеем, не е избегнало тази трансформация. "Днес сме изправени пред два различни вида обучение: единият е обучение на ХХ век, а вторият се нарича обучение на ХХІ век. Затова е необходимо да се преосмисли характерът на образованието, неговите цели, методи на преподаване, учебни планове, структури и т.н." (Георгиева-Лазатова, 2017, с. 15). Би било противоречиво да се противопоставяме на прилагането на ИКТ в образованието, защото независимо от повече или по-малко критичното отношение към тях, ИКТ се намесват и извършват своята педагогическа работа с всички нас, преди дори да осъзнаем, че го правят. Важното ще бъде да се съсредоточим върху отношенията, установени между образователната институция и технологиите, да реконструираме образователния модел, като се опитаме да избегнем или поне да намалим дистанцията между начина, по който преподаваме, и начина, по който новите поколения подхождат към информацията и знанието.

Сегашното образователно предизвикателство пред образователната система в нашата страна не е осигуряването на телекомуникационна инфраструктура и компютърно оборудване за центровете, а иновацията на модела на преподаване, разработен от учителите с помощта на ИКТ в класната стая, тъй като моделът на преподаване, който учителите и учениците споделят най-вече с помощта на ИКТ в класната стая, е с обяснителен характер или предаване на информация.

Няма съмнение, че предоставянето на нови медии може да открие нови образователни възможности, но педагогическите специалисти трябва да бъдат напълно обучени, за да се възползват от тях.

В нашия конкретен случай музикалното образование също е засегнато от тези трансформации в значителна степен, което поражда широк дебат относно използването и прилагането им в обучението по музика.

2. ОСНОВНА ЧАСТ

Информационните и комуникационни технологии се развиват неудържимо в нашето общество и засягат всичко около нас. Ние, трябва да бъдем отворени към промените, да разберем, че класните стаи и университетски аудитории не са същите като преди двадесет години, защото контекстът, в който се развиват нашите ученици и студенти, не е същият, както и обществото, в което те ще трябва да се развиват. Задължението на учителите и университетските преподаватели е не само да преподават учебното съдържание, но и да обучават своите възпитаници като граждани на 21-ви век.

Както споменах, образованието и в частност музикалното образование не могат да останат встрани от напредъка, който се наблюдава в обществото, а технологиите са част от него.

В света на музиката технологиите са постоянна величина, която влияе на всеки етап от процеса и включва създаване, изпълнение, редактиране, съхранение, разпространение и приемане. Ето защо в един музикален свят, опосредстван от технологиите, музикалното образование не трябва да остава настрана и трябва да има "място за среща" в класната стая.

Намираме различни хардуерни и софтуерни продукти, които можем да използваме в часовете по музика, улеснявайки и подпомагайки нашата дидактическа задача. По този начин, както настоящите, така и бъдещите учители по музика трябва да са наясно с всички нови образователни възможности, които предоставят технологиите, свързани с изображения и звук, за да могат да ги използват по изгоден и задоволителен начин в класната стая по музика.

Това означава, че учителите трябва да бъдат напълно обучени, за да могат да се възползват от всички тези възможности. Но реалността е съвсем различна и повечето учители не са наясно с възможностите, които ни

предлага цифровата ера. „Педагогическите способности на учителя се създават не от една единствена способност, а от система от знания и умения, както и от тяхната интеграция при овладяване на педагогическите изисквания“. (Гергова, 2021, с. 224).

Ако приемем, че до преди известен период от време, учителите не са имали необходимостта да бъдат компютърно грамотни, то в последните две десетилетия с особен акцент към последното и следващите оттук нататък, компютърната и дигитална грамотност е от изключително значение.

Учителите трябва да са наясно с важноста на обработване и използване на новите технологии, за да не изостават в надпреварата с ИКТ и да могат да се възползват от всеки технологичен елемент по най-ефективния начин в класните стаи.

Разпространението на ИКТ в образователните институции е процес, който се развива през последните няколко десетилетия, както в нашата страна, така и в световен мащаб. Дори може да се каже, че ние изоставаме в развитието на технологиите и образованието спрямо голяма част от останалия свят. Технологичната култура се променя и тези промени се дължат на скоростта, с която новите устройства се появяват на пазара, което налага непрекъснато и ускорено възстановяване на обикновените потребители и експертите. В това отношение ще говорим за технологична грамотност, която по принцип е само инструментална, но това, което наистина е важно за учителите, е дидактико-методологическата грамотност, която ще позволи реална промяна в модела на преподаване и учене за учениците в полза на конструктивисткия модел, в който ученикът е главното действащо лице. Именно в този смисъл се посочва, че цифровите технологии се превръщат във важна част от образованието, но сред учителите има ясна загриженост. Учителите имат нужда от непрекъснато обучение, тъй като трябва да знаят как технологиите могат и трябва да се използват за подобряване на обучението на учениците, за да преподават по смислен начин. Технологиите могат да помогнат или да попречат на образователния процес.

През януари 1982 г. на Международния симпозиум по медийно образование представители на 19 държави провъзгласяват Декларацията на ЮНЕСКО за медийното образование. Декларацията съдържа основните принципи, които са валидни и днес (UNESCO, 1994):

1. Организиране и подкрепа на интегрирани програми за медийно образование от предучилищно до университетско ниво и образование за възрастни.
2. Разработване на курсове за обучение за преподаватели.
3. Стимулиране на научноизследователската дейност в областта на медийното образование.
4. Подкрепа и засилване на действията, предприети или планирани от ЮНЕСКО за насърчаване на международното сътрудничество в областта на медийното образование.

Беше само въпрос на време към постоянното развитие на музикалните технологии да се присъедини и зараждането на интернет и развитието на ИКТ, които да достигнат до всички сфери на обществото, включително и до образованието.

"Понастоящем е очевидно, че в музикалното образование информационните и комуникационните технологии (ИКТ) и музикалните технологии се развиват неудържимо" (Torres, 2011 г., с. 63).

Перспективата на образованието като основно човешко право и средство за постигане на други права (UNESCO, 2015a) предполага интегрирането на цифровите технологии в образователните системи, за да се гарантира всеобхватното право на образование, и подчертава необходимостта да се даде приоритет на демократизирането на достъпа до технологии за широки слоеве от учениците.

В Рамката за действие в Програмата за образование до 2030 г. се посочва, че цифровите технологии трябва да се използват за укрепване на образователните системи, разпространението на знания, достъпа до информация, качествено обучение и по-ефективното предоставяне на услуги (UNESCO, 2015a).

Потенциалът, който ИКТ разкриват, когато се използват добре в класната стая, е огромен. По принцип тя поема по пътя на конструктивистката педагогика, при която ученикът има водеща роля в откриването на своето обучение, направляван от учителя; подобрява се процесът на преподаване и учене при учениците, както и се обогатява опитът в класната стая и мотивацията на учениците, които имат възможност да споделят работата си с тази на други хора в различните предоставени цифрови платформи. В този нов контекст ограниченията са само в знанията и творчеството на учителя, който извършва дейността.

Предимствата, които интернет предлага на учителите по музика, са многобройни. Възможност за самостоятелно и непрекъснато обучение, както и за обогатяване чрез доклади, изследвания, справки с документи, музикални записи в различни стилове, информация за курсове и конгреси по музикално образование, онлайн курсове, достъп до информационни бази данни или инструменти за комуникация с други експерти в областта в различни части на света. Що се отнася до преподавателската дейност, която ни интересува най-много тук, интернет дава възможност за достъп до учебни материали, софтуер, програми, партитури, изображения, аудио или видеофайлове, както и за обмен на идеи и знания между учителите, и

накрая, може да улесни проектирането и сключването на образователни преживявания с телематичен характер, за които могат да се използват всички предимства, предлагани от ИКТ в областта на музикалното образование.

Информацията може напълно да стимулира творческия дух на учениците. Съвременното образование и информационните технологии са голямо предимство на мултимедийното представяне на учебна информация. Тя може да осигури разнообразни външни стимули за създаване на асоциации. Няма въображение, което да не е създадено, добрият в създаването трябва да е добър във въображението. Ето защо учителите в дейностите по преподаване на музика трябва да са добри в разбуждането на въображението на учениците, да ги насърчават смело да си представят, да мислят самостоятелно, смело да задават въпроси. Използването на информационните технологии в обучението по музика промени традиционния начин на преподаване, при който учителите "преподават", пренебрегвайки "ученето" на учениците, а учителите и учениците активно участват в процеса на преподаване чрез двупосочна комуникация. Чрез взаимодействието и показването на информация, така че учениците да могат да поемат инициативата да участват в музикалната информация на този процес стъпка по стъпка "преминават", не само състоянието на музиката от пасивно към активно, но и личната практика за участие в музиката, превръщайки се в активна страна в обучението. „Индивидуалната работа подпомага концентрацията и качеството на изпълнението ѝ.“ (Кръстев, 2021, с. 85) Интегрирането на информационните технологии в обучението по музика в класната стая може да стимулира интереса на учениците към ученето, да насърчи потенциалната им способност за учене, да направи класната стая по-жива и интересна и да подобри ефективността на преподаването в класната стая.

Използването на ИКТ в обучението по музика, е проблем за някои учители, тъй като те не се чувстват подготвени да използват тези технологии и им е трудно да променят метода на преподаване и учене. За да се реши тази ситуация, трябва да се провеждат курсове за обучение, за да се отстранят тези недостатъци в учителския състав. Основното нещо, за да се включат ИКТ в часовете по музика, е учителите да знаят как да боравят и да използват новите инструменти, предоставени от тези технологии.

ИКТ трябва да бъдат интегрирани в учебната програма, като се актуализират методиките на обучение и дидактиката. Използването им в образованието има множество ползи за учениците. В този смисъл включването на ИКТ в обучението по музика открива нови перспективи за интерпретация, композиране и записване, улеснява някои дейности и помага за създаването на други, без да забравяме, че тези инструменти несъмнено привличат учениците, тъй като живеем в информационно общество и те са неговите най-интегрирани граждани. Всичко това несъмнено насърчава ученето.

Новите технологии насърчават мотивацията на учениците, взаимодействието между групата в класа, където се стимулира тяхното сътрудничество и участие. ИКТ дават възможност за индивидуализиране на обучението, адаптират се към нивото на всеки ученик. Никой от тях няма да бъде изоставен спрямо останалите, а освен това съвременните технологии могат да се използват и извън класната стая, през свободното време.

Учителят се превръща в наставник на учениците, а учениците са тези, които са собственици на своето обучение, като по този начин се развива смислено учене. Докато учениците използват ИКТ, те трябва да създават, да си представят, като насърчават критичното си мислене и откриват собствените си грешки и напредък.

Недостатъците на ИКТ са няколко, включително неподходящо съдържание или изолация на учениците поради прекомерна употреба. Въпреки това, що се отнася до използването им в музикалното образование, смятам, че предимствата им са по-големи, при условие че учителят е водач на своите ученици и училището разполага с достатъчно устройства за учениците, тъй като те са чудесно средство за преподаване и учене.

Сред предимствата са:

- Интерес и мотивация на учениците;
- Взаимодействие.
- Непрекъсната интелектуална дейност;
- Развитие на инициативността;
- Учене от грешките;
- По-добра комуникация между учители и ученици;
- Учене в сътрудничество;
- Висока степен на интердисциплинарност;
- Цифрова и аудиовизуална грамотност;
- Развитие на уменията за търсене и подбор на информация;
- Подобряване на уменията за изразяване и творчество;

-Лесен достъп до много информация от всякакъв вид.

Според П. Марчева „ИКТ предоставят богати възможности, свързани с различни технологии и технологични инструменти, които учителите по музика биха могли да използват, за да обогатят и направят по-интересен музикалнообразователния процес. От гледна точка на софтуера са достъпни огромно количество аудио и видео файлове, платформи, инструменти за създаване на учебно съдържание, които могат да бъдат използвани в уроците по музика.“ (Марчева, 2022, с. 275)

3. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Информационните и комуникационните технологии придобиват все по-голямо значение във всички области на ежедневието. По-специално, в областта на образованието всеки ден се прилагат различни методически предложения с цел да се насърчи използването на тези технологии като ценна подкрепа и допълнение към учебната дейност. Тези приложения обаче не са достатъчно разпространени и все още има много недостатъци в нашата образователна система.

В днешно време е необходимо да се подготвят специалисти, способни да разработват нови специализирани технологии за приложение в музикалната сфера, както педагогически, така и хардуерно-софтуерни. За успешното развитие на такива технологии не е достатъчно да се подготвят специалисти само в областта на компютърните науки, тъй като ИКТ е интердисциплинарна област, която изисква за успешната работа в тази област сериозна музикална подготовка, надхвърляща курса по музика в немусикалните училища. Съществува проблем с подобряването на системата за обучение в областта на ИКТ, както на потребителите на тези технологии (музиканти и учители по музика), така и на техните разработчици. „Учителите, които са представители на различни образователни институции, е необходимо да създадат такава технологична образователна среда за децата и учениците, че те да могат да посрещнат предизвикателствата, с които ще се сблъскват ежедневно и да се научат да преценяват различните варианти, да правят избор, да се грижат за себе си и за другите, да изразяват идеите в изградената от тях среда“ (Бузов, 2020, с. 137)

ЛИТЕРАТУРА

- Бузов, Е. (2020). Методически проекции на обучението по конструиране, технологии, предприемачество и технологичната образователна среда в детската градина и началното училище. София
- Георгиева-Лазарова, С., & Лазаров, Л. (2022). Дигитални технологии в обучението. В. Търново: УИ „Св. св. Кирил и Методий“.
- Георгиева-Лазарова, С., & Лазаров, Л. (2017). Педагогика на XXI век. Велико Търново: УИ „Св. св. Кирил и Методий“.
- Гергова, Х. (2021). Активното учене в дигитална образователна среда – средство за формиране на педагогическа компетентност. В сборник с доклади от научна конференция „Актуални политики и практики в образованието. Дигитална образователна реалност“, Плевен.
- Димитров, М. (2022). Музикално образование в дигитална среда. Ст. Загора: Кота.
- Димитрова, З. (2022). Медийна грамотност в началното училище. Русе: GAIANA book&art studio.
- Кръстев, А. (2021). Електронната образователна среда като фактор при изграждане на виртуален аз. В сборник с доклади от научна конференция „Актуални политики и практики в образованието. Дигитална образователна реалност“, Плевен.
- Марчева, П. (2022). За някои аспекти на музикалнообразователния процес в българското училище – традиции и съвременност. Пловдив: Астарта.
- Петров, В. (2022). Информационни технологии в музикалноисторическото познание. Пловдив: Астарта.
- ЮНЕСКО (2015а): Декларация от Инcheon и рамка за действие ЦУР 4-Образование 2030. Достъпно на: https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000233137_spa.
- Torres, L. (2011). Приложение на ИКТ в часовете по музика в началното образование. Еуфония. Дидактика на музиката (52), 63-70.